

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2*

The Development of an Integrated Local Learning Unit entitled Local Thai
Desserts, the Learning Substance Group of Vocational Careers
and Technology for Students of the Second Stage

จรรยา โสพิกุล**

ดร.นพเก้า ณ พัทลุง***

ดร.ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบ บูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น 2) สร้างและหาคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ 3) ศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ โดยวัดจาก 3.1) ผลการปฏิบัติงาน ผลการทำงานกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ 3.2) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ประชากร ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดปลักป้อม ปีการศึกษา 2551 จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาการทำขนมไทย แบบสัมภาษณ์ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ต้องการให้มีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ และเห็นว่าการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชน และพบว่า ในชุมชนมีครูภูมิปัญญาการทำขนมไทยจำนวน 9 คน และได้สัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลไปกำหนดสาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ 2) การตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าองค์ประกอบของ หน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.94 3) ผลการนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้พบว่านักเรียนมีผลการปฏิบัติงาน ผลการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.18, 81.34 และ 80.11 ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

*ชื่อวิทยานิพนธ์

** นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ

*** ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

**** กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study basic data for the development of the integrated local learning unit entitled Local Thai Desserts, 2) to construct the said learning unit and determine its quality, 3) to study the outcome of the application of the said learning unit from the following : 3.1) the outcome of work performance and of group work, and their learning achievement concerning knowledge, 3.2) the assessment of the students' satisfaction. The population consisted of 29 students of the second stage of Wat Plukpom School in the 2008 academic year. The research instruments consisted of an interview form on opinions and desires concerning the development of the learning unit, a data survey form on the wisdom of Thai dessert making, an interview form for local-wisdom teachers regarding the said learning unit, an integrated local learning unit, a learning organization plan, a work performance assessment form, a group-work assessment form, a test of learning achievement concerning knowledge, and a questionnaire on the students' satisfaction.

The findings were as follows. 1) The administrators, the teachers, the members of the school committee, the students' guardians, and the students wanted the development of the said learning unit and felt that the education that utilized a local learning source and applied local wisdom to the conduct of learning caused awareness among students and made them part of the transmission and conservation of the cultural heritage of the community, there are 9 wisdoms of Thai dessert making in the community, and interview to study data apply for specification the learning substance of learning unit. 2) From the quality check by experts of the said learning unit, it was found that the quality was appropriate at the highest level, with an average correspondence index of 0.94. 3) The outcome of work performance and of group work, as well as the students' learning achievement concerning knowledge as a whole showed average scores of 82.18, 81.34, and 80.11 percent respectively, which passed the criterion at a very good level. The students were satisfied as a whole at the highest level.

คำสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้, ขนมไทย

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 13) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สาระการเรียนรู้เน้นความรู้คู่คุณธรรม บูรณาการความรู้ที่หลากหลาย โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำสาระของหลักสูตรที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 6) มุ่งพัฒนาประเทศสู่สังคมที่มีความสุขยั่งยืน โดยคนไทยมีความรู้คู่คุณธรรมรู้เท่าทันโลก เป็นคนดี มีวินัย และรับผิดชอบ มีความภูมิใจ สามารถสืบทอด วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ชุมชน และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเกื้อกูลภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาาระดับเขตพื้นที่การศึกษาพหูลงที่กล่าวไว้ในมาตรฐานที่ 1 “ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์” ในตัวบ่งชี้ที่ 1.7 “ชื่นชม สืบสาน และสร้างสรรค์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นพหูลง”(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพหูลง. 2549 : 10) เช่นเดียวกับสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 20) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอน ต้องมีข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะกับผู้เรียน คือ นำสภาพปัญหา ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสิ่งดีงามของครอบครัว ชุมชน วัด สถาบันทางการศึกษาและประชาสังคมเข้ามาบูรณาการการเรียนรู้

ประกอบกับโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ที่กว้างไกลไร้พรมแดน ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการกับตนเอง มีความเข้าใจกับสรรพสิ่งรอบตัวพร้อมที่จะช่วยกันทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องจัดให้มีการบูรณาการทุกระดับ ต้องเปลี่ยนจากการเรียนรายวิชาเป็นการเรียนแบบองค์รวมคือเชื่อมโยงความรู้เข้าด้วยกัน ทุกวิชาสามารถบูรณาการเข้ากันได้ โดยบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกันเป็นหน่วย (เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว, 2548 : 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ และสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการ วิชางาน และวิชาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของ สังคมไทย (กรมวิชาการ, 2544 : 1) ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจึงควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับสตีฟร์ เจษฎาวิโรจน์ (2548 : 41) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างเกิดความหมาย นำไปใช้ได้ก็ต่อเมื่อความรู้และความคิดย่อย ๆ ประสานสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน จนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งนั้นกับสิ่งอื่นรอบตัว ซึ่งมีผลให้เกิดการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาจัดระบบระเบียบใหม่เป็นองค์รวมความรู้ของตนเอง และในการสอน ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเชื่อมโยงความคิดขึ้นในเนื้อหาโดยการใช้วิธีการหลากหลาย ซึ่งจะเป็นการบูรณาการทั้งด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารของชุมชน และเมื่อได้ศึกษารายละเอียดของขนมไทยในท้องถิ่นแล้วพบว่าเนื้อหาสาระสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 จึงนำมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยนำหลักการ แนวคิดการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) มาใช้ในการ จัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างหลากหลาย พัฒนาศักยภาพการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดปลักป้อม จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น โดยวัดจาก
 - 3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงาน ผลการทำงานกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้
 - 3.2 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น
 - 1.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครู จำนวน 7 คน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 9 คน ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 29 คน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 5 คน
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ
 - 1.2.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น สำหรับผู้บริหารและครู สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง และสำหรับนักเรียน จำนวน 3 ฉบับ

1.2.2 แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาการทำขนมไทยในท้องถิ่น จำนวน 1 ฉบับ

1.2.3 แบบสัมภาษณ์ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 1 ฉบับ

1.3 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยมีองค์ประกอบของหน่วย คือ คำแนะนำการใช้ชื่อหน่วย ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น หลักการ จุดมุ่งหมาย ผังความคิดประจำหน่วย มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยจัดเนื้อหาแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระ การเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยีประกอบด้วยงานบ้านและงานประดิษฐ์

2.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนแบบบูรณาการ จำนวน 2 คน ด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ

2.2.1 หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น

2.2.2 แบบประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ

2.3 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ และประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลของคะแนนเฉลี่ยมาแปลความหมาย และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3. นำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการไปใช้ และประเมินผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น

3.1 ประชากร คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดปลักป้อม จังหวัดพัทลุง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 29 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ

3.3 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 "ดิถีผิงผู้หลง" สาขาหลักสูตรบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน โดยจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ รวมเวลาทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 นำคะแนนผลการปฏิบัติงาน ผลการทำงานกลุ่มและผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ หาค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละแล้วนำมาแปลความหมาย

3.4.2 นำผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยและหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลของคะแนนเฉลี่ยมาแปลความหมาย

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัย และนำเสนอประเด็นที่ค้นพบมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่องขนมไทยในท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการ ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการของ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน

โดยทั่วไปต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านการทำขนมไทยในท้องถิ่น รวมถึงเห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนได้ทั้งความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และทักษะการทำงานกลุ่ม ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน และเห็นว่าการนำทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้จัดการเรียนรู้สามารถช่วยลดภาระรายจ่ายในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ผู้ปกครอง และในด้านการวัดและประเมินผลเห็นว่าควรประเมินให้ครอบคลุมทั้งด้านการปฏิบัติงาน ด้านการทำงานกลุ่ม และด้านความรู้ รวมถึงนำผลการประเมินไปเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี แต่ในการประเมินควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ และวัยของนักเรียนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ บำรุงสุข (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาบูรณาการในการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่พบว่าความต้องการศึกษาภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และแหล่งข้อมูลเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการเชื่อมโยงบูรณาการเนื้อหาให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง และฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กรมวิชาการ, 2544 : 141) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนสามารถนำความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมจากสาระภายในกลุ่มมาบูรณาการ กันได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ

นอกจากนั้นจิตติวัฒน์ คล้ายสุบรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สุนัขกับการวัด โดยมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ในลักษณะการสอดแทรกความรู้ โดยให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและผู้รู้ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและผู้สอนมีความเห็นว่าการสนับสนุนในการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และผู้ปกครองเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมโดยใช้หน่วยการเรียนรู้เพราะทำให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

จากการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาการทำขนมไทยในท้องถิ่น พบว่ามีครูภูมิปัญญา การทำขนมไทย จำนวน 9 คน สำหรับขนมไทยในท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักและนิยมรับประทานมีหลายชนิดด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญในการทำขนมแต่ละชนิด เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ส่วนผสม และกรรมวิธีในการทำขนมครก (ขนมครก) หนมค่อม (ขนมสอดไส้) หนมเปียกปูน (ขนมเปียกปูน) และ หนมกรวย (ขนมกรวย) เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมไทยในท้องถิ่น

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนม ไทยในท้องถิ่น

จากการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการโดยมีองค์ประกอบ คือ คำแนะนำการใช้ชื่อหน่วย ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น หลักการ จุดมุ่งหมาย ฝั่งความคิดประจำหน่วย มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ พบว่าองค์ประกอบของหน่วย การเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.94) และทุกองค์ประกอบมีค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 โดยในภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.94 เนื่องจากจากหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของวราภรณ์ สังสง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความเบิกบานจากฝีมือ และศุภรัตน์ อินทรสุวรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชนบ้านชะเคียน สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งผลการวิจัย

พบว่าหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ เช่นเดียวกับงามพิศ ฤทธิพิศ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง วิถีชีวิตชาวใต้ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเห็นด้วยกับประเด็นเนื้อหาและการกำหนดกรอบเนื้อหาในทุกหัวข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด

3. การศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมหอยในท้องถิ่น

การนำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมหอยในท้องถิ่น ไปใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) โรงเรียนวัดปลักป้อม พบว่า

ผลการปฏิบัติงานของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.18 และผลการทำงานกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.34 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดีมากทั้งสองด้าน เนื่องจากจัดการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาเรียนในหน่วยการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการจัดหาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ การเชิญครู ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ ทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ กระบวนการ ปฏิบัติงาน กระบวนการทำงานกลุ่ม รวมถึงเจตคติ หรือคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ สังสง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความเบิกบานจาก ฝัมือ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.44 และจิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สนุกกับการวัด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าทักษะการปฏิบัติงานกลุ่ม และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทุกทักษะ เช่นเดียวกับสุภรัตน์ อินทรสุวรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชนบ้านชะบะเคียน สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ที่พบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้านทักษะการปฏิบัติงาน และทักษะการทำงานเป็นกลุ่มมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทุกทักษะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้จากการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมหอยในท้องถิ่น โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.11 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต จึงทำให้เกิดความรู้ที่คงทน สอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร มหาหงส์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบบูรณาการ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ 80) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนนักเรียนทั้งชั้นคิดเป็นร้อยละ 81.10 เช่นเดียวกับสุภาวดี ศรีเพชร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาที่บูรณาการ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.50 นอกจากนั้นภิรมย์ อีสโร (2549 : 116) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กุ้งเสียบ และวราภรณ์ สังสง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความ เบิกบานจากฝัมือ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ขนมหอยในท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้ตรงกับความต้องการและความสนใจ รวมทั้งการได้เรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มทำให้ได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สนุกกับการวัด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายชื่นชอบการจัดกิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ เช่นเดียวกับสุภรัตน์ อินทรสุวรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชนบ้านชะบะเคียน สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 และนันทน์ภัส ศรีเชตต์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในกลุ่มโรงเรียนยังเมิน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนการสอน โดยใช้บุคลากรภูมิปัญญาชาวบ้าน และบุคลากรภูมิปัญญาชาวบ้านก็มีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ควรมีการวางแผนดำเนินการ และจัดเก็บข้อมูลให้ตรงประเด็นที่ต้องการ
- 1.2 การสร้างหน่วยการเรียนรู้ ควรกำหนดรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ
- 1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการยืดหยุ่นเรื่องเวลา ครูผู้สอนควรแนะนำทักษะพื้นฐานของการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียนก่อนปฏิบัติงานกลุ่มทุกครั้ง และคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน ควรมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน โดยกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนให้ชัดเจนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่งด้วย
- 2.2 ควรมีการสร้างหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- งามพิศ ฤทธิพิศ. (2546). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง วิถีชีวิตชาวใต้ จังหวัดสงขลาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่สมบูรณกุลกลlya. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ. (2547). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ . คณิตศาสตร์ เรื่อง สนุกกับการวัด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทน์ภัส ศิริเขตต์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในกลุ่มโรงเรียนยังمينสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2544). การสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้.
- ภิรมย์ อิศโร. (2545). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กุ้งเสียบ โรงเรียนบ้านท่าสนุก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรกรณ์ ตั้งสง. (2551). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ความเบิกบานจากฝีมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศุภรัตน์ อินทรสุวรรณ. (2547). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชนบ้านชะตะเคียน สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนบ้านชะตะเคียน อำเภอสิคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สาคร มหาหงส์. (2545). การสร้างหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง. (2549). มาตรฐานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง. พัทลุง : จลาตการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2548). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ราชบุรี : บริษัทธรรมรักษ์การพิมพ์ จำกัด.
- สุภาวดี ศรีเพชร. (2547). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่บูรณาการ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิรดี บำรุงสุข. (2544). การศึกษาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาบูรณาการในการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.